

Muzej-Museo Lapidarium

Veliki trg 8A, 52466 Novigrad-Cittanova

Klasa: 612-05/25-01/64

Urbroj: 2105-03-17-25-1

U Novigradu, 2. prosinca 2025.

Temeljem članka 15. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 61/186) te članka 13. Statuta Muzeja-Museo Lapidarium, ravnateljica Muzeja-Museo Lapidarium donosi

Plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Muzeja-Museo Lapidarium za razdoblje 2025. - 2030. godine

1. UVOD

Muzej-Museo Lapidarium osnovan je 2006. godine i predstavlja prvi istarski namjenski oblikovan muzej s jasnim estetskim identitetom. Stalni postav muzeja čine arheološki kameni spomenici, ponajviše predromanički ostaci iz nekadašnje novigradske katedrale. Izloženi fragmenti iznimno su dojmljivi – od vješto isklesanih ornamentalnih uzoraka i prepoznatljivih kršćanskih simbola do prikaza životinja i mitskih bića. Posebnu pažnju privlači Mauricijev ciborij, jedan od rijetkih u cijelosti sačuvanih ranosrednjovjekovnih ciborija u Europi.

Uz stalni postav, tijekom cijele godine održavaju se multimedijalna i interdisciplinarna kulturna događanja – od izložbi i programa vezanih uz različita povijesna razdoblja do onih koji reflektiraju suvremeni trenutak. Tijekom ljeta tradicionalno se organiziraju velike izložbe renomiranih hrvatskih i međunarodnih umjetnika te Međunarodni festival vizualnih umjetnosti Arterija.

U sastavu Muzeja djeluje i Galerija Rigo, smještena u Velikoj ulici 9 – nekadašnji izložbeni prostor kamenih spomenika iz Lapidarija, a danas jedna od najvažnijih hrvatskih galerija suvremene umjetničke prakse.

Muzejska građa MML-a obuhvaća umjetničke, arheološke, kulturne i povijesne predmete raspoređene u sljedeće zbirke:

- Zbirka Galerije Rigo
- Zbirka Lapidarij
- Zbirka plakata
- Arheološka zbirka
- Kulturno-povijesna zbirka

Predmeti se prikupljaju sustavno, u skladu s politikom sakupljanja Muzeja, a u fundus ulaze darovanjem, otkupom ili terenskim istraživanjem. Digitalizacija građe provodi se kontinuirano, u skladu s tehničkim i financijskim mogućnostima. Osim digitalizacije predmeta, Muzej je realizirao i virtualnu šetnju kroz stalni postav, koja je dostupna putem mrežne stranice Muzeja u rubrici Virtualna šetnja:
<http://www.muzej-lapidarium.hr/virtualna-setnja/>

2. DIGITALIZACIJA MUZEJSKE GRAĐE I DOKUMENTACIJE

2.1. Ciljevi digitalizacije

Digitalizacija muzejske građe i dokumentacije provodi se zbog:

- zaštite izvornika od fizičkog propadanja,
- povećanja dostupnosti građe javnosti i stručnjacima,
- edukativnih i znanstvenih svrha,
- olakšane diseminacije građe putem digitalnih platformi,
- osiguranja trajne pohrane u digitalnom obliku.

Digitalizacija je dugotrajan i složen proces koji zahtijeva pažljivo planiranje, tehničku opremljenost i stručni nadzor.

2.2. Kriteriji za odabir građe

Prioritet pri digitalizaciji imaju predmeti koji zadovoljavaju jedan ili više sljedećih kriterija:

- ugroženost (fizičko stanje građe),
- starost,
- kulturna i povijesna vrijednost,
- rijetkost,
- učestalost korištenja,
- trenutna (ne)dostupnost u fizičkom obliku.

2.3. Očekivani rezultati

Planirani rezultati provedbe digitalizacije uključuju:

- povećanje broja digitaliziranih predmeta,
- veći broj objava digitalizirane građe,
- poboljšani pristup građi za istraživače i javnost,
- smanjenje potrebe za fizičkim rukovanjem originalima.

2.4. Provedba i resursi

S obzirom na to da Muzej ne raspolaže stručnim kadrom specijaliziranim za digitalizaciju, u provedbu aktivnosti bit će uključeni i vanjski suradnici. Dinamika digitalizacije u velikoj mjeri ovisit će o dostupnim financijskim sredstvima i vremenskim mogućnostima. Na zahtjev zainteresiranih korisnika, digitalizacija se može provesti i izvan planirane dinamike, sukladno mogućnostima i odobrenju Muzeja.

Plošni mediji do A4 formata (poput papira, brošura i deplijana) digitaliziraju se skenerom, u TIFF i JPEG formatima. Za veće formate (A3 i više), zbog tehničkih ograničenja opreme, digitalizacija se provodi uz pomoć vanjskih suradnika specijaliziranih za rad s takvim materijalima.

2.5. Tehnički standardi digitalizacije

Digitalizacija muzejske građe i dokumentacije u Muzeju-Museo Lapidarium provodi se u skladu sa Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine, izrađenima u sklopu projekta e-Kultura te u skladu s međunarodno prihvaćenim praksama. Cilj je osigurati dugotrajnu pohranu, kvalitetnu vizualnu reprezentaciju i široku upotrebljivost digitalne građe u znanstvene, obrazovne i prezentacijske svrhe. Osnovni tehnički parametri digitalizacije uključuju:

- Rezolucija:
 - Minimalno 300 dpi za plošne medije (dokumente, tiskane materijale).
 - 600 dpi za grafike, nacрте i ostale detaljne sadržaje.
 - Za fotografsko snimanje predmeta koristi se oprema visoke rezolucije (minimalno 24 MP), a datoteke se izrađuju u RAW i TIFF formatima.
- Formati datoteka:
 - TIFF (arhivski, visoke kvalitete, bez kompresije) – primarni format za dugotrajnu pohranu.
 - RAW – izvorni, neobrađeni zapis koji se čuva radi naknadne obrade i vjerodostojnosti.
 - JPEG – koristi se za radne verzije i potrebe online objave, s primjerenom razinom kompresije.
- Pohrana i sigurnosne kopije:
 - Svi digitalni zapisi pohranjuju se na vanjske memorijske jedinice, uz izradu najmanje dvije sigurnosne kopije.

Implementacija tehničkih standarda omogućuje očuvanje digitalnih zapisa dugoročno te njihovu dostupnost unutar ustanove, uz poštivanje autorskih i srodnih prava.

3. PLAN DIGITALIZACIJE PO ZBIRKAMA

3.1. Zbirka Galerije Rigo

Zbirka Galerije Rigo sadrži ukupno 830 zapisa u inventarnoj knjizi. Zbirka obuhvaća djela umjetnika/ca koji su izlagali u Galeriji Rigo ili u Muzeju Lapidarium. Svakom predmetu iz

inventarne knjige pridružena je dokumentacijska fotografija. Od 2020. digitalizacija se provodi sukladno *Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine* izrađenim u okviru projekta e-Kultura.

Oko 356 fotografija snimljeno je u skladu sa smjernicama, dok ostatak djelomično ispunjava standarde. Oko 30% građe ne zadovoljava standarde digitalizacije te zahtijeva ponovno fotografiranje. Budući da Muzej ne raspolaže odgovarajućom opremom ni kadrom, za provedbu digitalizacije planira se angažman vanjskog fotografa. Terminski plan bit će definiran ovisno o financijskim mogućnostima, no cilj je do 2030. digitalizirati 70% građe koja trenutačno ne ispunjava uvjete.

3.2. Zbirka Lapidarij

Zbirka Lapidarij obuhvaća ukupno 117 inventariziranih predmeta. Zbirka obuhvaća arhitektonske elemente i liturgijski namještaj od 1. do 18. st. Svi predmeti u inventarnoj knjizi su dokumentirani fotografijama, od kojih je 96 snimljeno profesionalno i djelomično zadovoljavaju kriterije digitalizacije. Za preostalih 21 potrebno je izraditi nove fotografije kako bi u potpunosti udovoljavale standardima.

Budući da dinamika provedbe ovisi o financijskim sredstvima, precizan terminski plan nije moguće unaprijed odrediti. Ipak, do 2030. godine planira se digitalizirati sva građa koja trenutno ne udovoljava standardima.

3.3. Zbirka plakata

Zbirka plakata sadrži ukupno 8 inventariziranih jedinica. Zbirka sadrži plakate i tiskovine koji imaju umjetničko značenje, a nastali od kraja 20. st. sve do danas. Iako svi predmeti imaju priložene fotografije, one ne zadovoljavaju tehničke standarde digitalizacije. Predviđa se ponovno digitaliziranje cijele zbirke.

Zbog formata plakata koji se ne može obraditi opremom dostupnom unutar Muzeja, suradnja s vanjskim suradnicima bit će nužna. Plan digitalizacije ovisit će o financijskim sredstvima, a do 2030. planira se obraditi cjelokupna zbirka.

3.4. Arheološka zbirka

Arheološka zbirka obuhvaća ukupno 108 zapisa te spada u najmlađe zbirke Muzeja. Obuhvaća arheološke nalaze s područja Novigrada i uže okolice. U zbirci se nalaze predmeti izrađeni od različitih materijala kao što su staklo, keramika, metal, kost, a obuhvaćaju vremensko razdoblje od 1. do 17. st. Svi predmeti u zbirci imaju svoje dokumentacijske fotografije, 16 fotografija zadovoljava standarde. Za ostalih 92 potrebno izvršiti novo snimanje.

Terminski plan bit će definiran prema dostupnosti sredstava, a do 2030. planira se digitalizirati 60% građe.

3.5. Kulturno-povijesna zbirka

Kulturno-povijesna zbirka broji ukupno 284 inventarna zapisa. Zbirka prikuplja povijesno-kulturni materijal i dokumente s područja Novigrada i Istarske županije. Svakom predmetu pridružena je fotografija. Za 211 predmeta postojeće fotografije u potpunosti ili djelomično udovoljavaju važećim standardima, dok je za preostalih 73 predmeta potrebna dodatna obrada. S obzirom na raznolikost građe, većina materijala može se digitalizirati skeniranjem kod vanjskih suradnika. Za 6 predmeta predviđeno je angažiranje profesionalnog fotografa. Planirano je da do 2030. godine bude digitalizirano najmanje 80% zbirke.

3.6. Muzejska dokumentacija

Muzej-Museo Lapidarium vodi sljedeće zbirke muzejske dokumentacije: Fototeku, Hemeroteku i Dijateku.

- Fototeka sadrži 967 zapisa – fotografije događanja iz Galerije Rigo (1995. – 2006.) i Zbirke Lapidarij (1993. – 1999.). Građa je u cijelosti digitalizirana i zadovoljava propisane standarde.
- Hemeroteka broji 1.552 zapisa te je većim djelomično digitalizirana.
- Dijateka (35 zapisa) još nije digitalizirana.

Digitalizacija muzejske dokumentacije ovisit će o raspoloživosti financijskih sredstava i dostupnosti kustosa. Planira se i angažman vanjskih suradnika radi potpune obrade dokumentacije. Do 2030. godine cilj je u potpunosti digitalizirati muzejsku dokumentaciju. Muzej posjeduje i PDF datoteke s pripremama gotovo svih vodiča, kataloga, deplijana, plakata izložbi i događanja, kao i pripadajućih pozivnica u vlastitoj nakladi.

4. ZAKLJUČAK

Plan digitalizacije muzejske građe i dokumentacije Muzeja–Museo Lapidarium za razdoblje 2025. – 2030. godine predstavlja strateški okvir kojim se nastoji očuvati, zaštititi i učiniti dostupnom vrijedna kulturna baština kojom Muzej raspolaže. Sustavnom digitalizacijom planira se unaprijediti stručna obrada muzejske građe, smanjiti potreba za rukovanjem izvornicima te omogućiti bolji uvid i pristup korisnicima, istraživačima i široj javnosti. Unatoč ograničenim tehničkim i kadrovskim resursima, digitalizacija će se provoditi uz podršku vanjskih stručnjaka i u skladu s financijskim mogućnostima, uz poštivanje propisanih tehničkih standarda i stručnih smjernica. Svakoj zbirci pristupit će se individualno, s naglaskom na očuvanje najugroženije i najvrjednije građe, čime će se osigurati transparentnost, dostupnost i trajna zaštita kulturne baštine.

